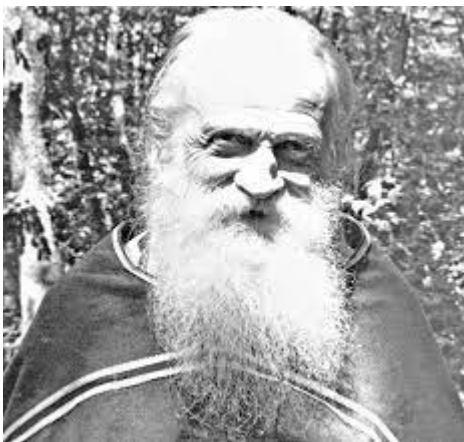

Οἱ κίνδυνοι τῆς νοησιαρχίας (Στάρετς Σέργιος) Larchet Jean-Claude

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Ὅπως πολλοὶ Ρῶσοι πνευματικοί, ὁ Γέροντας (Στάρετς Σέργιος) εἶναι ιδιαίτερα ἐπικριτικὸς ἀπέναντι στὴν ὑπερεκτίμηση τῶν διανοητικῶν ἱκανοτήτων ποὺ συναντοῦμε στὸν δυτικὸ κόσμο. Ἡ δυτικὴ Χριστιανοσύνη ὑπέφερε ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὑπερεκτίμηση κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ὅπου ἡ θεολογία, ὑπὸ τὴν ἐπήρεια τοῦ σχολαστικοῦ ὀρθολογισμοῦ, εἶχε καταλήξει νὰ εἶναι μία ἀποκλειστικὰ ἐννοιολογικὴ ἄσκηση, καὶ ἡ πίστη πολλῶν χριστιανῶν εἶχε περιοριστεῖ σὲ ιδέες περὶ Θεοῦ.

Ὁ Γέροντας συχνὰ ἀναφερόταν στὸ σύντομο διήγημα τοῦ Ντοστογιέφσκυ, Τὸ Ὑπόγειο, ὅπου ὁ συγγραφέας ἀσκεῖ κριτικὴ κατὰ τοῦ «Εὐκλειδεῖου πνεύματος», δηλαδή κατὰ τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τῆς δυτικῆς νοησιαρχίας. Ὁ Γέροντας στὴ διδασκαλία του πολλές φορές ἐκφράζει τὴν ἀντίθεσή του στὸ νὰ βιώνουμε τὴν πίστη μὲ τρόπο διανοητικὸ καὶ νὰ μελετοῦμε τὴ Γραφή ἢ νὰ «θεολογοῦμε» μὲ τρόπο ὑπερβολικὰ ἐννοιολογικό. Μᾶς βεβαιώνει ὅτι ὁ νοῦς δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ τὸ εἴκοσι πέντε τοῖς ἑκατὸ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ συνέπεια δὲν θὰ πρέπει νὰ κατέχει στὴν πνευματικὴ ζωὴ μεγαλύτερο μερίδιο ἀπὸ ὅσο πραγματικά τοῦ ἀναλογεῖ.

Ὑπογραμμίζει τὴν ἀνάγκη ὁ νοῦς, ὄχι μόνο στὴν προσευχὴ ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλες τὶς ἄλλες δραστηριότητες τῆς πνευματικῆς ζωῆς, νὰ λειτουργεῖ ἐνωμένος μὲ τὴν καρδιά. Ὁ νοῦς ἀποδεικνύεται περισσότερο διαυγῆς καὶ λειτουργεῖ ἀκόμη καλύτερα ὅταν δὲν λειτουργεῖ αὐτόνομα, ἀλλὰ εἶναι ἐνωμένος μὲ τὴν καρδιά τὴν ὁποία καὶ ἀκολουθεῖ. Ἡ λογικὴ νὰ μὴν ἀσκεῖται αὐτόνομα παρὰ μόνο γιὰ νὰ ἀναμετρᾷ τὰ ὄρια καὶ τοὺς κινδύνους τῆς.

Ἐδῶ βρίσκουμε ξανά ἕνα θέμα τοῦ Pascal οἰκεῖο στους κύκλους τῶν ὑπαρξιστῶν χριστιανῶν, ὅπου συνήθιζε νὰ συχνάζει καὶ ὁ Γέροντας κατὰ τὴ νεότητά του. Ἡ δράση τοῦ ὀρθολογισμοῦ εἶναι δικαιολογημένη ὡς παιδαγωγικὴ ἐργασία γιὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ὄχι γιὰ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους. Τὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα μποροῦν ἐνδεχομένως νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ νὰ ἐκφράσουν καὶ νὰ κοινοποιήσουν τὶς ἀλήθειες τῆς πίστεως, δὲν εἶναι ὅμως ποτὲ τὰ καλύτερα.

Ὁ Γέροντας τονίζει ὅτι στὴν ἄλλη ζωὴ οἱ διανοητικὲς θεωρήσεις θὰ μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστες. Σημειώνει ὅτι οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι συχνὰ τὰ καταφέρνουν καλύτερα στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἀπ' ὅ,τι οἱ διανοούμενοι (ἄποψη ποὺ ἐνστερνιζόταν καὶ ὁ φίλος του γέροντας Σωφρόνιος).

Ὁ Γέροντας ἐπιμένει στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὀφείλουμε μόνο νὰ γνωρίσουμε ἢ νὰ καταλάβουμε τὸν Θεό, ἀλλὰ νὰ Τὸν ἀγαπήσουμε. Γιὰ τὸν πατέρα Σέργιο εἶναι πολὺ σημαντικό νὰ μὴν προσβάσουμε τὸ μυστήριό τοῦ Θεοῦ προσπαθώντας νὰ τὸ ἀναλύσουμε διανοητικά. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐξιχνιάσουμε αὐτὸ τὸ μυστήριό (ἀκόμη καὶ ἂν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸ κάνουμε), ἀλλὰ νὰ τὸ ἀποδεχθοῦμε, νὰ τὸ σεβαστοῦμε καὶ νὰ τὸ λατρεύσουμε μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης.

Ὁ Γέροντας, ὅπως καὶ ὁ ἥρωας τοῦ Ἵπογείου τοῦ Ντοστογιέφσκυ, ἔλεγε συχνὰ γι' αὐτὸ τὸ θέμα, μὲ τρόπο ποὺ χωρὶς ἀμφιβολία σοκάρει τὴ δυτικὴ διάνοηση: «Εἶμαι εὐχαριστημένος ὅταν δὲν γνωρίζω». Θεωροῦσε οὐσιαστικὸ νὰ κρατήσῃ – ἢ νὰ ξαναβρεῖ, ἂν τὴν εἶχε χάσει-, τὴν αἴσθηση τοῦ μυστηρίου. Καὶ θεωροῦσε, κατὰ τρόπο παράδοξο, ὅτι ὅταν ἀποδεχόμαστε τὴν ἄγνοιά μας, τότε ἀνοίγεται μπροστὰ μας ἡ πραγματικὴ γνώση τῶν πνευματικῶν ἀληθειῶν, καὶ ὅταν ἀρνούμαστε νὰ γνωρίσουμε τὸν Θεό, τότε τὰ μυστήριά Του μᾶς ἀποκαλύπτονται. Ὁ Γέροντας ἐξέφραζε ἔτσι μὲ τὸν πιὸ ἀπλὸ καὶ βιωματικὸ τρόπο τὴν πεμπτουσία τῆς ἀποφατικῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας.

Πηγή: agiazoni.gr